

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Πέμπτη 4 Ιανουαρίου 2024

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

1^ο υποερώτημα

Ο αρθρογράφος στο απόσπασμα παραδέχεται πως στην Ελλάδα δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και στις πληροφορίες που μεταδίδουν, κάτι που επιβεβαιώνεται από εγχώριες δημοσκοπήσεις και διεθνείς έρευνες. Κατά την άποψή του, οι δημοσιογράφοι οφείλουν να παρουσιάζουν την επικαιρότητα αντικειμενικά, να μη δεσμεύονται και να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, χωρίς να αποκρύπτουν την αλήθεια. Αυτές οι αρετές, όμως, τονίζει, πως δεν εφαρμόζονται πλήρως στην ελληνική δημοσιογραφία. (70 λέξεις)

2^ο υποερώτημα

Ο συγγραφέας εξασφαλίζει τη συνοχή των δύο πρώτων παραγράφων με τους εξής τρόπους:

- Υπάρχει η ερώτηση στο τέλος της 1^{ης} παραγράφου: «Είμαστε όμως οι δημοσιογράφοι ένα τόσο επικίνδυνο είδος για την ελληνική κοινωνία, η οποία σε ένα συντριπτικά μεγάλο μέρος της έχει τη χειρότερη άποψη γι' αυτό;» που απαντάται στη 2^η παράγραφο.
- Με την επανάληψη των λέξεων: δημοσιογράφοι.
- Με τη χρήση των νοηματικά συγγενών όρων: Στην 1^η παράγραφο: «ελληνική κοινωνία, η οποία σε ένα συντριπτικά μεγάλο μέρος της έχει τη χειρότερη άποψη γι' αυτό» και στη 2^η παράγραφο: «στις τελευταίες θέσεις σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία των μέσων ενημέρωσης και σε ό,τι σχετίζεται με την ελευθερία τους».
- Με την διατήρηση ενιαίου ύφους.

Η συνεκτικότητα μεταξύ των ίδιων παραγράφων εξασφαλίζεται με τη νοηματική σχέση της επιβεβαίωσης, καθώς ο αρθρογράφος στη 2^η παράγραφο επιβεβαιώνει την άσχημη εντύπωση που έχουν οι πολίτες για τα ελληνικά ΜΜΕ και τους φορείς τους, παραθέτοντας αποτελέσματα δημοσκοπήσεων και διεθνών ερευνών.

3^ο υποερώτημα

Ο τίτλος «Γιατί ο κόσμος μισεί τους δημοσιογράφους...» κρίνεται πετυχημένος, καθώς καταφέρνει να προσελκύσει το ενδιαφέρον για την ανάγνωση του άρθρου. Πιο συγκεκριμένα είναι περιεκτικός και συνδέεται άμεσα με το περιεχόμενο του άρθρου που καυτηριάζει τη μη τήρηση των κανόνων δημοσιογραφικής δεοντολογίας από τους φορείς των ΜΜΕ και την αρνητική εντύπωση που έχουν οι πολίτες απέναντί τους. Επίσης, η ύπαρξη του αιτιολογικού «Γιατί» χρησιμοποιείται προεξαγγελτικά για να καταδείξει την αποστροφή των πολιτών σε αυτό το λειτούργημα. Σε υφολογικό επίπεδο, καταφέρνει να επηρεάσει άμεσα τους αναγνώστες με τη χρήση του συναισθηματικά φορτισμένου ρήματος «μισεί» και των αποσιωπητικών, που εκφράζουν το προσωπικό του σχόλιο. Ένας εναλλακτικός τίτλος με τη συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας θα μπορούσε να είναι: «Δημοσιογράφοι: εγκλωβισμένοι στα δεσμά των ΜΜΕ»

4^ο υποερώτημα

Στην 4^η παράγραφο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον τρόπο ανάπτυξης της διαίρεσης στο παρακάτω απόσπασμα: «Μέσα στο αυτό το πλαίσιο διακρίνονται ... με τις επιλογές των εργοδοτών τους». Ειδικότερα η διαιρετέα έννοια είναι οι δημοσιογράφοι, τα πηλικά της διαίρεσης (οι κατηγορίες τους) είναι αυτοί που είναι ευσυνείδητοι και αυτοί που αδιαφορούν για την αλήθεια. Το κριτήριο διαχωρισμού σε αυτές τις κατηγορίες είναι αν υπηρετούν πραγματικά τον λαό ή αν υποκινούνται από τα συμφέροντα των εργοδοτών τους. Ο σκοπός της χρήσης της διαίρεσης είναι να καταδείξει τις δύο όψεις τις σύγχρονης ελληνικής δημοσιογραφίας.

ΘΕΜΑ Β

Κειμενικό είδος: Επιχειρηματολογικό κείμενο

Τύπος Κειμένου: Άρθρο στον ημερήσιο Τύπο

Γλώσσα: Αναφορική λειτουργία

Ύφος: Σοβαρό με στοιχεία επικαιρότητας

Ενδεικτικός τίτλος:

Δημοσιογραφική δεοντολογία...μετ' εμποδίων!

Πρόλογος:

Το λειτούργημα του δημοσιογράφου διέρχεται κρίση στις μέρες μας και δεν λαμβάνει της κοινωνικής αποδοχής που του αρμόζει. Οι δημοσιογράφοι είναι αποδέκτες της δριμείας κριτικής της κοινωνίας και η σχέση εμπιστοσύνης τους με τους πολίτες έχει διαρραγεί. Αυτό αν μη τι άλλο οφείλεται τόσο στους ίδιους –με τον επαγγελματισμό που ελλείπονται – όσο και σε εξωγενείς πιέσεις που δέχονται λειτουργώντας αποσπαστικά στην επιτέλεση της εργασίας τους.

Κυρίως Θέμα

Ζητούμενο Α': Αρχές που οφείλει να έχει ένας δημοσιογράφος

Ενδεικτικά από το Κείμενο 1 ο μαθητής/τρια μπορεί να αντλήσει τις παρακάτω πληροφορίες:

«πρέπει να ακούγονται όλες οι απόψεις, ανεξάρτητα από το αν λειτουργούν θετικά ή αρνητικά στο ακροατήριο στο οποίο απευθύνονται»

- Να απέχει από κρίσεις (διαπλοκή γεγονός με σχόλιο) που ανήκουν σε άλλους ρόλους, όπως αυτούς τους δικαστή, του πολιτικού, του αστυνομικού ή του ειδικού πραγματογνώμονα, προς τέρψη του κοινού και τηλεθέαση.

«Δημοσιογραφία είναι κυρίως η όσο το δυνατό αντικειμενικότερη παράθεση όλων των γεγονότων»

- Να υπηρετεί την αρχή της αλήθειας και της αντικειμενικότητας χωρίς να παραποιεί αυτοβούλως τα γεγονότα αλλά να εμβαθύνει σε αυτά με μέτρο και αμεροληψία στις θέσεις του.

«Τα κατέχουν οι πιο ισχυροί οικονομικά παράγοντες της χώρας, που σκοπό δεν έχουν μια στοιχειωδώς έντιμη πληροφόρηση»

- Να διασταυρώνει τις πληροφορίες του πριν την κοινοποίηση ή δημοσίευσή τους και να αρνείται την αναπαραγωγή «προκατασκευασμένων» και δοτών ειδήσεων υπερασπιζόμενος την ανεξαρτησία του τύπου.

Άλλες αρετές του δημοσιογράφου είναι:

- Να σέβεται το κοινό και να συνειδητοποιεί την κοινωνική ευθύνη που έχει έναντι σε αυτό. Να κατανοεί την ανάγκη του κοινού για πολυσυλλεκτική ενημέρωση δίνοντας βήμα σε όλες τις αντικρουόμενες πλευρές να εκθέσουν τις απόψεις τους ισότιμα. Να αφήνει το κοινό να σχηματίσει ελεύθερα άποψη έχοντας άμεση πρόσβαση στην πληροφορία.
- Να χειρίζεται σωστά τον λόγο του μιας και η έκθεσή του στα μέσα παραδειγματίζει το κοινό. Να διατυπώνει τεκμηριωμένες κρίσεις που να βασίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία δημοσιογραφικής έρευνας.
- Να διέπεται από δημοκρατικά ιδεώδη-αρχές που θα στηρίζουν την προσέγγιση του επαγγέλματός του όντας ακομμάτιστος, κοινωνικά ευαίσθητος με πρόταγμα τις αρχές της δικαιοσύνης και του ανθρωπισμού.
- Να λειτουργεί νουθετικά στο κοινό, να το προβληματίζει, να προτρέπει στην αντιμετώπιση της παρεχόμενης πληροφορίας με σκεπτικισμό. Να ωθεί το κοινό του συμμετοχή στο δημόσιο βίο και να μην απαξιώνει σύσσωμη την πολιτική σκηνή λειτουργώντας αφοριστικά.

Ζητούμενο Β΄: Παράγοντες που στέκονται εμπόδιο στην προσπάθειά του

Ενδεικτικά από το Κείμενο 1 ο μαθητής/τρια μπορεί να αντλήσει τις παρακάτω πληροφορίες:

«Πολλά μέσα στα χέρια λίγων, ολιγοπώλιο πληροφόρησης, και μάλιστα συχνά κατευθυνόμενης»

- Η χειραγώγηση και η διαπλοκή με εξω-δημοσιογραφικά κέντρα που υπακούουν στα κελεύσματα επιχειρηματικών ομίλων και στην προώθηση των συμφερόντων τους.

«είναι και αυτοί που δεν ενδιαφέρονται για κάτι τέτοιο, απλώς ταυτίζονται σε υπερθετικό βαθμό με τις επιλογές των εργοδοτών τους»

- Η εμπορευματοποίηση έχει μετατρέψει την είδηση σε εμπορικό προϊόν προς κατανάλωση, οι ιδιοκτήτες των μέσων επιβάλλουν τις απόψεις τους στους δημοσιογράφους-υπαλλήλους τους.

Άλλοι παράγοντες είναι:

- Η κομματικοποίηση και ο λαϊκισμός που διατρέχουν τον χώρο. Έτσι, η είδηση γίνεται ελεγχόμενη, οι πολιτικοί ηγέτες προβάλλονται εξωραϊσμένοι και ο μεσσιανισμός και η υποσχესιολογία θεριεύουν.

- Ο σκληρός ανταγωνισμός που επικρατεί στον χώρο αλλοτριώνει την είδηση, οδηγεί σε υπερβολές και στη θεαματοποίηση ή δραματοποίηση των ειδήσεων κατά την παρουσίασή τους.
- Η επικράτηση της νοοτροπίας ότι όλα πρέπει να ρέπουν στην ψυχαγωγία έχει μετατρέψει την τηλεόραση – κυρίως - σε ένα προϊόν υποκοουλτούρας που αποκλείονται από αυτό πνευματικές προσωπικότητες και εκπομπές εκπαιδευτικού περιεχομένου που θα γαλουχήσουν συνειδητοποιημένους πολίτες.
- Το κοινό αρέσκεται σε εύπεπτες εκπομπές επιφανειακού περιεχομένου και τις επικροτεί με τα μεγάλα ποσοστά τηλεθέασής τους. Τα θεάματα που λειτουργούν εκτονωτικά και οδηγούν στη χάνωση του κοινού δημιουργούν πολίτες αποστασιοποιημένους από την κοινωνία και τα πραγματικά της προβλήματα.

Επίλογος:

Σε μια χειμαζόμενη κοινωνία με πλήθος προβλημάτων οι δημοσιογράφοι μπορούν να παίξουν κομβικό ρόλο στην ανάδειξη αυτών. Οι στρεβλώσεις στον χώρο της δημοσιογραφίας είναι πολλές και γι' αυτό οφείλουν οι ίδιοι με υψηλό αίσθημα ευθύνης να προασπίσουν τις αξίες τους. Έτσι, θα επανασυνδεθούν με την κοινωνία και θα αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών στο λειτούργημά τους.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. β' ρηματικό πρόσωπο: Δημιουργεί την αίσθηση του διαλόγου και της επικοινωνίας με τον αναγνώστη, τον οποίο θέτει προ των ευθυνών του, καθώς τον παρακινεί ν' αναλογιστεί πώς έφτασε στο σημείο να νιώθει ανελεύθερος από τα επιτεύγματά του. Άρα, ενισχύεται ο προτρεπτικός χαρακτήρας του ποιήματος, που αποκτά με αυτόν τον τρόπο ζωντάνια και δραματικότητα.

«κι αυτό σου φαίνεται πολύ φυσικό...»: Με τα **αποσιωπητικά** το ποιητικό υποκείμενο μ' επικριτική οικειότητα αμφισβητεί την εξοικείωση του ανθρώπου με μια κανονικότητα, που ο ίδιος επέβαλε στη ζωή του, χωρίς να συνειδητοποιεί την επικινδυνότητά της. Με έντονη ειρωνική διάθεση γίνεται το ύφος του δηκτικό.

Άλλες γλωσσικές επιλογές είναι:

- Οι επαναλήψεις
- Η εναλλαγή χρόνων (ενεστώτας - αόριστος)
- Οι εικόνες
- Η προστακτική «κοίτα, σκέψου»

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Nλ2Γ(α)**

Γ2. Τα ερωτήματα προσδίδουν διαλογική μορφή στο ποίημα και με ένα γλαφυρό και ειρωνικό τόνο μεταφέρουν τον προβληματισμό του ποιητικού υποκειμένου για τον λόγο που ο αναγνώστης αισθάνεται φόβο για ό,τι ο ίδιος κατάφερε στον τομέα της ενημέρωσης. Επίσης με τα ερωτήματα δίνεται βαρύτητα στην ευθύνη του αναγνώστη για την παρείσφρηση στη ζωή του των μέσων ενημέρωσης και την καταδυνάστευση του απ' αυτά.

ΘΕΜΑ Δ

Σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο, ο σύγχρονος άνθρωπος επιτρέπει στα μέσα ενημέρωσης να κυριαρχούν στην καθημερινότητά του, καθώς αποδέχεται άκριτα τις πληροφορίες που με δόλιο τρόπο του μεταδίδουν. Η ευθύνη ανήκει στον ίδιο, όπως τονίζεται παραστατικά με την επανάληψη της προσωπικής ανωνυμίας «εσύ». Άλλωστε, η ενδοτική στάση του απέναντι στα μέσα του προκαλεί το συναίσθημα του φόβου και της ανασφάλειας. Εύλογα ο ποιητής διερωτάται («Γιατί ... τι φοβάσαι;») γιατί μένει ο πολίτης αδρανής στη χειραγώγηση που του ασκούν οι δημοσιογράφοι. Τα επιτεύγματά του στον τομέα της τεχνολογίας και της ενημέρωσης είναι αυτά που θα τον «πνίξουν» τελικά, όπως φαίνεται και στην εικόνα της τελευταίας στροφής («αλλά κοίτα ... λαιμός σου»).

Τα συναισθήματα που μου γεννά η ανάγνωση του ποιήματος είναι διφορούμενα. Αφενός νιώθω θαυμασμό για την καθολική προσβασιμότητα στην πληροφορία, αφετέρου φόβο για την αδυναμία του ανθρώπου να αντιληφθεί την προπαγάνδα που του ασκείται καθημερινά, η οποία τον οδηγεί σε αδιέξοδο. (151 λέξεις)